

Jen ten, kdo miluje, může spravedlivě potrestat

Kniha pana Zdeňka Matějčka " Po dobrém, nebo po zlém, aneb o výchovných odměnách a trestech ". Myslím, že osloví i Vás.

Po dobrém, nebo po zlém, aneb o výchovných odměnách a trestech“. To je název knihy našeho, podle mého názoru, nejznámějšího dětského psychologa Zdeňka Matějčka. Pan Matějček je autorem velkého množství knih nejen o dětech, ale také o rodičích a o jejich vzájemném vztahu. Ta, kterou jsem si vybrala, jak už z názvu vyplývá, pojednává o tom, jak by rodiče a vychovatelé měli děti trestat nebo naopak odměňovat.

Autor použil na úvod své knihy několik krásných vět, které si teď dovoluji citovat, protože jen stěží bych to zvládla napsat lépe. **„Význam odměn a trestů je ve výchově zřejmě stále týž od věků do věků. Jen v různých dobách a společnostech se jedno nebo druhé více nebo méně zdůrazňuje, uplatňuje, hlásá a praktikuje. Dovolují si pozvat čtenáře, aby se spolu se mnou laskavě zamýšleli, proč a kdy a jak máme dát ve výchově svých dětí přednost tomu „po dobrém“ nebo tomu „po zlém“. Rozumět sobě a rozumět dítěti, to už je totiž první rozhodný krok na cestě výchovy.“**

Toto je podle mého názoru zcela vyčerpávající odpověď na otázku, o čem jeho kniha vlastně je. Zaujala mě hlavně proto, že pan Matějček nepoužívá nesrozumitelné termíny, píše tak nějak lidsky a hlavně vše je vždy doplněno příkladem z praxe, ze kterého lze vše pochopit daleko snadněji.

Pro jakési přiblížení jsem si vybrala kapitolu s názvem Mezi odměnou a trestem, která se zabývá tím, co to vlastně odměny a tresty jsou. Když se řekne trest, každý z nás si představí něco jiného. Starší generaci jistě napadne nějaký ten pohlevek, facka nebo něco horšího, naopak té nejmladší generaci se vybaví zákaz televize, domácí vězení, pozastavení kapesného. Jak můžeme vidět tresty se mění s měnící se společností a jsou taky různé u toho kterého dítěte. Autor říká, že není trestem to, co si pro dítě jako trest vymyslíme nýbrž to, co ono jako trest přijímá a chápe a stejné je to i s odměnami. Tudíž je jasné, že dítě, které chceme trestat, musíme znát. Musíme vědět, co mu způsobuje ten zahanbující a provinilý pocit, kterého se chce co nejdříve zbavit a stejně tak musíme znát to, co mu přináší ten povznášející a velmi příjemný pocit, chceme-li ho odměnit.

Většinou se to, co my považujeme za trest nebo odměnu ztotožňuje s tím, co dítě jako trest nebo odměnu přijímá. Díky tomu nedochází k dilematům, kdy je člověk v rozporu sám se sebou.

Další důležitou věcí, kterou se autor v této kapitole zabývá, je teorie jakých si preventivních odměn (odměna je zde chápána spíše jako slovní pochvala než nějaké věcné a konkrétní dary). Říká, že trest může špatné chování zastavit a tím, že po všem špatném následuje adekvátní trest se dítě naučí to špatné nedělat, ale jak se naučí dělat to správné? Zde přichází na řadu preventivní odměny. S touto teorií naprosto souhlasím, protože jsem sama měla několikrát možnost sledovat dítě, které se projevuje a rozvíjí právě na základě preventivních pochval. Je to vlastně prosté.

Chválit dítě za každou maličkost, za každou drobnost z našeho pohledu třeba bezvýznamnou. Jednak to posiluje dětské sebevědomí a taky je to pro dítě velmi příjemný pocit, který by rádo opakovalo, co možná nejčastěji, a proto se ze všech sil bude snažit dělat věci tak, aby za něj bylo chváleno. A budeme-li ho chválit i za to, že to, co běžně dělá špatně, dnes udělalo o maličko lépe, můžeme se postupem času téměř úplně vyhnout trestům.

Pedagogové uvádějí, že trest má tři hlavní funkce:

- 1. Napravit škodu.** K čemuž bychom měli vést i děti. Je jasné, že když rozhází své hračky, musí je uklidit. Když rozlije čaj mělo by pomoci jej utřít a tak podobně. Myslím si ale, že vše by mělo probíhat adekvátně k věku dítěte, protože je samozřejmé, že když šestiletý kluk rozbije svoje nové kolo, nemůžeme ho nutit, aby ho zaplatil nebo opravil. Zatímco když se to stane klukovi šestnáctiletému, je tomu už jinak a my můžeme chtít aby si na opravu kola přispěl penězi z kapesného nebo z letní brigády.
- 2. Zabránit, aby se nesprávné chování opakovalo.** Toto záleží hlavně na vychovateli, který musí být schopen dítěti ukázat důsledky.
- 3. Zbavit viníka pocitu viny.** K tomuto bodu autor píše, že je velmi důležité trestat dítě okamžitě, což je všeobecně známo, ale také to, že je důležité dítěti odpustit. Tedy odpustit tak, aby i ono si toho bylo vědomo. Co se týče okamžitých trestů, tak každý z nás o tom určitě ví svoje. Dnešní společnost totiž tělesné tresty příliš neuznává a kdo vztáhne ruku na dítě má velký problém. Možná, že naši prarodiče měli přece jen pravdu, když říkali, že jeden pohlavek je někdy lepší než tisíc řečí.

Co říci závěrem? Z celé knihy mi asi nejvíc v hlavě utkvěla věta, kterou jsem použila už na úplném začátku totiž, že **jen ten, kdo miluje, může spravedlivě potrestat.** Tohle motto by mělo být psáno zlatým písmem a vrýváno do paměti všem rodičům a vychovatelům, protože podle mého názoru je právě to základním předpokladem proto, aby se člověk mohl stát dobrým vychovatelem a rodičem. Milovat dítě, které vychováváme.

„Tady je to moje tajemství, úplně prostinké: Správně vidíme jen srdcem. Co je důležité je očím neviditelné“ Antoine de Saint – Exupéry

Tento text byl stažen ze serveru – Seminarkey, Alena Dvořáčková.